



Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110, teološka dvorana
utorkom i četvrtkom u 8:15



Biblijski kanon

Kozmos i anthropos

Razvoj Petoknjižja i povijesnih knjiga
Stvaranje svijeta i čovjeka na početku
Biblije

Hebrejska Biblija (HB)

- „*proto-kanon*“ – prvi, 3 dijela
- תורה – ***Tôrâ = Zakon (Pouka)***
 - Pisac, svrha u **Izl 24,12?**
 - Bog, za *pouku* (glagol ירה)
 - Pentateuh
 - Od stvaranja do Mojsijeve smrti
- נביאים – ***Nebi'îm = Proroci***
 - Od **Jš (- 2 Kr)** do (**Iz -**) Mal
- כתובים – ***Ketubîm = Spisi***
 - **Rut**, „mudrosne“, **Ezr/Neh**, Dn, **Ljet**
- → TaNaK



©JewishEncyclopedia.com



Septuaginta

- **70=LXX =“deutero-kanon”**
 - Grčki kanon, Grč. Biblija
 - Prijevod svetih knjiga
 - Nakon Aleksandra Velikoga, za vjernike
- Nov jezik: prijevod na grčki
- Nov raspored (“logički” i kronološki)
 - Prošlost, sadašnjost, budućnost
 - Npr. **Rut 1,1**
- Nove knjige: 7 knjiga
 - **Tob, Jdt, 1 i 2 Mak**, Mudr, Sir, Bar
 - + dodatci u Dn i **Est**
- Teološki naglasci (svetost, David i hram...)

ΓΕΝΕΣΙΣ.

Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἡ δὲ γῆ ἦν ἄβρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἑτεφίρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν· καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀπὸ μέσων τοῦ φωτός, καὶ ἀπὸ μέσων τοῦ σκότους. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία.

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, γενηθήτω στερίωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος· καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀπὸ μέσων ὕδατος καὶ ὕδατος· καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερίωμα· καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀπὸ μέσων τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στεριώματος, καὶ ἀπὸ μέσων τοῦ ὕδατος, τοῦ ἐπάνω τοῦ στεριώματος. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ στερίωμα οὐρανόν· καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν· καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα δευτέρα.



Kozmos i anthropos

Stvaranje svijeta i čovjeka u Post 1s

Post 1,1-2,4a
makrokozmos

Post 2,4b-25
mikrokozmos

Podrijetlo svijeta

Lucas Cranach,
Stvaranje 1534



- ❑ “u početku Riječ” **Iv 1,1 (usp. 1-3)**
 - “neka bude” → “i bi” (**Post 1,3.9.11**):
 - svjetlo (3), vode se skupljaju (9), zelenilo (11)
 - ❑ 6x “i reče Bog” → “i bi tako”
 - **Bog stvara: בָּרָא *bārā'* – Božje djelovanje**
Post 1,1; 2,4; 1,21; 1,27; 2,3
 - ❑ nebo i zemlja (1,1; 2,4)
 - ❑ morske životinje i ptice (1,21)
 - ❑ čovjek (3x 1,27);
 - ❑ “sve” (2,3)
 - **Bog daje ime: **Post 1,5.8.10; 5,2****
 - ❑ dan i noć (1); nebesa (5); kopno i more (10)
čovjek (5,2)
 - **Bog blagoslivlja: **1,22.28; 2,3****
 - ❑ Ribe (22); čovjek (28); sedmi dan (2,3)
- **sedmi dan:**
 - ❑ **Božji odmor**
(*šābat* – stati),
sve dovršeno (2,2)
 - ❑ **blagoslovljen (3)**
 - ❑ **posvećen (3)**

Stvorenje s povjerenjem

- **שבע** *šb'* –
“prisegnuti” *nišba'* – “sedam” *šib'â*
- **Dani: Post 1,2-5.6-8.9-13.14-19.
20-23.24-31; 2,1-4**
- **Refleksija i procjena:**
 - “i vidje” – “dobro je” טוב *tôb* u
 - **Post 1,4.10.12.18.21.25.31** Na što se odnosi?
 - Svjetlost; kopno i more; zelenilo i drveće; sunce, mjesec i zvijezde; ribe i ptice; kopnene životinje
 - **Zaključak: 1,31**
 - “*jako* dobro” – “sve” (v31)



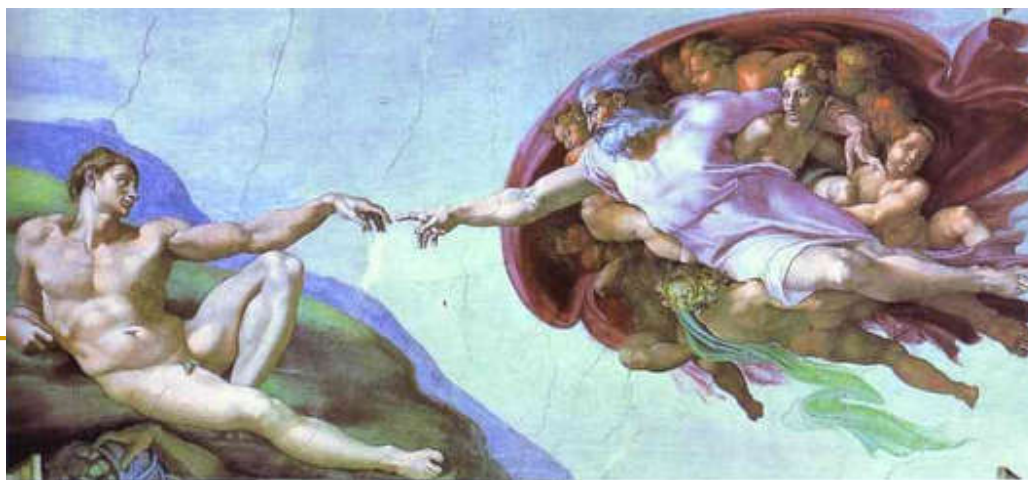
Četiri moguće predaje

- (Ili izvori)
- *jahvistička* (J) – npr. Post 2:
 - slikovitost, antropomorfno o Bogu
 - čovjekov obični život, grešnost
- *elohistička* (E) – ‘*elohîm* Bog, božanstvo
- **deutoronomistička** (D)
 - stil i poruka Pnz (=Deuteronomium)
- **svećenička** (P) – npr. Post 1:
 - red, brojevi, uzvišenost Božja,
 - kult: večer, jutro = večernja i jutarnja žrtva u hramu



Podrijetlo čovjeka

- **Odakle:** stvorenje (Post 1s),
 - **ברא** *bārá'*
(3x v27; 3x 5,1s; 6,7)
 - **Kao za svemir (1,1.21; 2,3s)**
 - u Post ברא ukupno 11x
 - **Kada?** usp. 1,24
 - **6. dan (bića na kopnu)**
 - Unutar kozmosa
 - “djelo dovršeno” (2,2);
 - “jako dobro” (1,31)
 - **“Načinimo!” (1,26)**
 - **automotivacija**
- **Zašto?**
 - **רהר** *radâ* – gospodariti (Post 1,26.28)
⇔ **משל** *mašál* (16s)
 - = **עבד** *'abád* (Post 2,5.15) obrađivati, opsluživati;
 - **שמר** *šāmár* (2,15) čuvati, obdržavati
 - **napunite zemlju (1,28) ⇔**
 - **napunite vode morske (22**



Adam = Čovjek

- ❑ *Od čega* (Post 2,7)?
- prah + dah
- אדם *'ādām* (Post 2,7 אדמה *'adāmâ*)
- zemljan, zemaljski
- = עפר מן האדמה *'āfār mîn ha'adāmâ*
- “prah *od* zemlje”
koji prima
- נשמת חיים *nišmat hajjîm*
- “dah života” od Boga



Slika Božja - *jedina*

- צלם אלהים [celem 'elohîm] (Post 1,27; 9,6)
 - usp. Izl 20,4; Mk 12,15-17
 - ⇔ “Ne pravi sebi lika!” (Izl 20,4)
 - “Bogu Božje” (Mk 12,17)
 - Bliskost u Post 5,3?
 - Dijete roditelju
- Zajedništvo: načini*mo*! 1,26
 - > stvori *ih* v27
 - Nije dobro da je sam (2,18)
- קרא *qāra* ' prozvati:
 - 2,19; 3,20 (usp. 1,5.8.10)
 - sve životinje; Eva



- Čovjek u 1,28; 5,2; 9,1
- Blagoslovljen
- “Ti ćeš biti blagoslov” (12,2)
 - Abraham
- Melkisedek blagoslivlja (14,19)